

Vergaderjaar 2020–2021

25 087

Internationaal fiscaal (verdrags)beleid

Nr. 279

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2021

Met deze brief informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, over de voortgang van de toezeggingen die wij hebben gedaan in het algemeen overleg FATCA van 10 februari 2021 (Kamerstuk 25 087, nr. 268).

Informatievoorziening

Op ambtelijk niveau zijn gesprekken gevoerd met de twee belangengroepen voor toeval-Amerikanen. Naast de informatievoorziening worden met deze groepen ook andere onderwerpen besproken, zoals de juridische achtergrond van FATCA en de actie die wordt ondernomen richting de VS.

Conform de toezegging is een centraal punt met informatie over FATCA en de Amerikaanse belastingplicht gecreëerd op [rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl).¹ Over de inhoud is gesproken met de twee belangengroepen. Er zijn Q&A's opgesteld die op 22 april zijn gepubliceerd. Hiermee is toegankelijke informatie over FATCA via één centrale pagina op [rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl) beschikbaar. Bezien is hoe deze pagina goed vindbaar wordt voor de doelgroep. Daarvoor is de URL aangepast zodat deze sneller in de zoekresultaten verschijnt. Ook is de pagina aangekondigd op verschillende social-mediakanalen. Van belang is dat het nieuwe centrale punt een dynamisch informatiepunt is. Als er ontwikkelingen zijn, of als extra informatie op bepaalde onderdelen van belang blijkt te zijn, kan de informatie worden uitgebreid.

Daarnaast heb ik de banken gevraagd om cliënten proactiever te informeren over de FATCA-wetgeving en wat voor effect die wetgeving kan hebben op hun situatie. Het is hierbij van belang op te merken dat banken niet kunnen weten of hun cliënten naast hun Nederlandse nationaliteit een andere nationaliteit hebben als die klanten dit niet

¹ Te raadplegen via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/inkomstenbelasting/vraag-en-antwoord/belastingaangifte-in-de-vs>.

hebben opgegeven. Tijdens het algemeen overleg is gesproken over begrippen die banken gebruiken en die voor klanten niet altijd meteen duidelijk zullen zijn zoals «*US person*» en «fiscaal inwonerschap». De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) heeft aangegeven dat banken deze begrippen in de toelichting op hun formulieren voorzien van een uitleg. Ook heeft de NVB op haar website nadere informatie gepubliceerd over FATCA en de mogelijke gevolgen.²

Dienstverlening banken aan toeval-Amerikanen

In het algemeen overleg van 10 februari jl. hebben de Staatssecretaris en ik toegezegd u te informeren over welke dienstverlening door banken wel en niet wordt aangeboden voor toeval-Amerikanen en wat de mogelijkheden zijn om nieuwe diensten af te nemen.

Volgens informatie van de NVB geldt in het algemeen dat toeval-Amerikanen na 30 juni 2014 zonder US Taxpayer Identification Number (dat is het identificatienummer voor de belastingadministratie in de VS, hierna: US TIN) of Certificate of Loss of Nationality of the United States (hierna: CLN) geen nieuwe betaal-, spaar- of effectenrekening meer kunnen openen. Individuele banken kunnen hier echter verschillend mee omgaan, afhankelijk van hun beleid, de vormgeving van de *on-boarding* van klanten en de daarbij behorende systemen. De grootbanken hebben echter toegezegd dat zij in 2021 geen rekeningen blokkeren of bevriezen bij het enkel ontbreken van een US TIN of CLN.³ Verder ben ik naar aanleiding van vragen tijdens het algemeen overleg in gesprek gegaan met de grootbanken over de zakelijke rekeningen van toeval-Amerikanen. Het is bij de banken niet bekend in hoeveel gevallen bij toeval-Amerikanen met een zakelijke rekening er een US TIN of CLN ontbreekt en evenmin in hoeveel gevallen er door de bank is aangegeven dat de bank de rekening wil sluiten wegens het ontbreken van een US TIN of CLN. De NVB heeft aangegeven dat voor zakelijke rekeningen van natuurlijke personen de eerder gedane toezegging van de grootbanken van toepassing zal zijn en dat zakelijke rekeningen dus niet zullen worden gesloten op grond van het ontbreken van een US TIN of CLN.

Voor wat betreft hypotheeklen laat de NVB weten dat er, voor zover nu bekend, geen hypotheeklen zijn opgezegd vanwege het enkel ontbreken van een US TIN of CLN. Tijdens het algemeen overleg van 10 februari jl. gaven enkele van uw leden aan dat er toeval-Amerikanen zijn die moeite hebben met het afsluiten van een hypotheek. Volgens de NVB voeren banken op dit punt een verschillend beleid. Zo stellen sommige banken de voorwaarde dat een US Person voor het verkrijgen van een hypotheek een US TIN of CLN nodig heeft. Andere banken verstrekken een hypotheek aan een US Person als deze over een betaalrekening beschikt (bij dezelfde bank of bij een andere bank). Ik heb de NVB verzocht om uit te spreken dat het enkele ontbreken van een US TIN/CLN geen grond vormt om personen een hypotheek te weigeren. Aangezien het standpunt volgens de NVB afhankelijk is van het per bank gevoerde beleid op dit punt, kan de NVB hierover geen algemeen geldende uitspraak doen. Ik heb richting de NVB benadrukt dat een hypotheek onder FATCA geen te rapporteren financiële rekening is en dat enkel het ontbreken van US TIN niet verplicht om een hypotheek te weigeren. Daarom heb ik de NVB gevraagd waarom sommige banken toch de voorwaarde stellen dat US Persons voor het afsluiten van een hypotheek over een US TIN/CLN moeten beschikken. Volgens de NVB kan het niet sluiten van een betaalrekening zonder US TIN of CLN ertoe leiden dat de banken op langere termijn niet voldoen aan

² www.nvb.nl/themas/bank-maatschappij/fatca.

³ Kamerstuk 25 087, nr. 266.

de FATCA-verplichtingen. Indien de klant in de toekomst mogelijk niet meer over een betaalrekening beschikt, zouden deze cliënten en hun bank volgens de NVB nog verder in de problemen kunnen komen met de verstrekte hypotheek. Ik vind het teleurstellend dat personen enkel op grond van dergelijke aanwijzing dienstverlening wordt geweigerd en hierdoor langer in onzekerheid verkeren of zij wel of geen hypotheek kunnen verkrijgen.

Juridische situatie kinderen van diplomaten en militairen

In het algemeen overleg van 10 februari jl. hebben de Staatssecretaris en ik uw Kamer toegezegd nader uiteen te zetten in welke gevallen een kind dat is geboren op Amerikaans grondgebied (automatisch) de Amerikaanse nationaliteit verkrijgt. In het bijzonder vroeg uw Kamer aandacht voor de situatie van in de VS woonachtige Nederlandse diplomaten en militairen. Ter verduidelijking van de informatie die uw Kamer ontving in de brief van 2 februari 2021⁴ is verdere navraag gedaan. Uit die gesprekken blijkt het volgende.

In beginsel verkrijgt iedereen die is geboren op Amerikaans grondgebied automatisch de Amerikaanse nationaliteit. Dit volgt uit het veertiende amendement op de Amerikaanse Grondwet. Het maakt daarbij niet uit of de ouder(s) van het in Amerika geboren kind legaal of illegaal in de VS verblijven. Er geldt echter een uitzondering op deze regel als sprake is van «absolute diplomatieke immuniteit».

De VS hanteert in zijn nationaliteitswetgeving het internationaalrechtelijk onderscheid tussen de absolute immuniteit die een diplomatiek ambtenaar toekomt en de functionele immuniteit voor andere uitgezonden personen.⁵ Dit heeft tot gevolg dat in de VS geboren kinderen van diplomatiek ambtenaren, of personen met een daaraan gelijkgestelde status, niet automatisch de Amerikaanse nationaliteit krijgen.⁶ In de VS geboren kinderen van uitgezonden personeel dat niet de status van diplomatiek ambtenaar heeft krijgen wél de Amerikaanse nationaliteit.

In de regel hebben uitgezonden medewerkers die werkzaam zijn op de Nederlandse ambassade in Washington D.C. de status van diplomatiek ambtenaar of een daaraan gelijkgestelde status. Dit geldt ook voor een (beperkt) aantal Nederlandse vertegenwoordigers werkzaam bij internationale organisaties in de VS, zoals de Verenigde Naties, het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank. Hun in de VS geboren kinderen zullen in de regel niet de Amerikaanse nationaliteit krijgen.

Medewerkers en ondersteunende staf werkzaam bij de hiervoor genoemde internationale organisaties evenals uitgezonden medewerkers die werkzaam zijn op een Nederlands consulaat in de Verenigde Staten genieten in de regel functionele immuniteit. Medewerkers die werkzaam zijn op een lokaal contract bij de ambassade of een consulaat krijgen ook geen absolute immuniteit. Ook in Amerika gestationeerde militairen genieten in de regel geen absolute immuniteit, tenzij zij als diplomatiek ambtenaar werkzaam zijn op de ambassade. In de VS geboren kinderen van deze medewerkers van internationale organisaties, consulaten, militairen en lokaal gecontracteerde personen zullen in de regel wel de Amerikaanse nationaliteit krijgen.

⁴ Brief van de Minister en Staatssecretaris van Financiën van 2 februari 2021, Kamerstuk 25 087, nr. 266

⁵ Zie ook deze brochure: https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/07/2018-DipConImm_v5_Web.pdf.

⁶ Dit gaat er vanuit dat zowel de vader als de moeder absolute diplomatieke immuniteit genieten. Dat is in de regel het geval, tenzij een van de ouders (ook) de Amerikaanse nationaliteit bezit.

Acties bilateraal en in Europees verband

De Staatssecretaris en ik hebben in de algemeen overleggen toegezegd met de Amerikaanse ambassade te kijken naar verbetering van het proces rondom het aanvragen van een CLN of TIN. Zoals aangegeven in de vorige brief heeft het consulaat van de Amerikaanse ambassade naar aanleiding van de signalen de dienstverlening onder de coronamaatregelen gecontinueerd en zijn achterstallige CLN-aanvragen weggewerkt. De ambassade geeft aan dat het aantal CLN-aanvragen sinds begin 2020 is gestegen. Sinds begin 2020 zijn circa 270 CLN-aanvragen gedaan. Inmiddels hebben andere consulaire diensten prioriteit, waardoor het aanvragen van CLN langere tijd in beslag neemt, gemiddeld zes tot twaalf maanden. Voor het aanvragen van een TIN maakt het consulaat één dag per maand vrij waarop een afspraak kan worden ingepland. Dit is voldoende gebleken om het aantal aanvragen te verwerken. Hiervan is sinds 2020 in totaal zo'n 125 keer gebruik gemaakt volgens de ambassade.

In de algemeen overleggen heeft de Staatssecretaris toegezegd om in Europees verband bij de VS aan te dringen op een oplossing voor toeval-Amerikanen. Nederland heeft in de Ecofin Raad van 16 februari jl. daarom FATCA geagendeerd en de oproep gedaan om op korte termijn samen met de VS te overleggen (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1744). Deze oproep heeft tot een gesprek geleid op 15 maart jl. tussen een aantal lidstaten en de Amerikaanse belastingdienst, de IRS. In het gesprek hebben Nederland en de andere deelnemende EU-lidstaten de problematiek rondom de bankrekeningen van toeval-Amerikanen aangekaart. De EU-lidstaten hebben hierbij aangegeven dat de IRS deze problemen kan oplossen door meer duidelijkheid te geven over de inspanningsverplichting voor de banken. De IRS heeft hiervan kennisgenomen en toegezegd om met aanvullende informatie te komen over de inspanningsverplichting. Ook zijn met de IRS de mogelijkheden besproken om de aangifte voor toeval-Amerikanen verder te versimpelen en is de IRS verzocht om het verzoek voor het verlagen van de hoge kosten voor de afstandsprocedure bij het relevante Amerikaanse departement neer te leggen. Tenslotte is de oplossing geopperd om de VS te vragen het Amerikaanse begrip «bona fide resident»⁷ te hanteren om langs die weg een uitzondering te maken op de rapportageplicht voor toeval-Amerikanen. De VS heeft al eerder aangegeven daar niet toe bereid te zijn en die positie is ongewijzigd.

Binnenkort zal in EU-verband over deze onderwerpen een vervolggesprek met de Amerikaanse autoriteiten worden ingepland. Ook zal de problematiek worden meegenomen in de bilaterale kennismakingsgesprekken met de nog te benoemen politieke functionarissen die bij het Departement of Treasury verantwoordelijk zijn voor bovengenoemde onderwerpen.

Zoals aan uw Kamer is toegezegd op 24 november 2020 (Kamerstuk 25 087, nr. 265), heeft de Nederlandse delegatie verder bij Working Party 1 van de OESO de problematiek aangekaart waar toeval-Amerikanen mee worden geconfronteerd. Binnen de OESO bestaat de opvatting dat de VS soeverein zijn om te bepalen wie naar nationaal recht Amerikaans staatsburger is en of deze wel/niet belast mag worden zolang van toepassing zijnde verdragen ter voorkoming van dubbele belasting worden gerespecteerd. Nederland is daarom niet gesteund in de oproep

⁷ Een bona fide resident is een US person die voor minimaal één belastingjaar in ander land woonachtig is. Wie een bona fide resident is wordt o.a. beoordeeld aan de omstandigheden van het geval zoals de intentie of het doel van het verblijf in het andere land. Zie ook: <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/foreign-earned-income-exclusion-bona-fide-residence-test>.

om dit binnen de OESO te agenderen, omdat deze problematiek niet beschouwd wordt als een kwestie van het OESO-modelverdrag of het OESO-commentaar daarop.

Vervolg

Dankzij de gezamenlijke inzet in EU-verband lijkt de IRS nu beter op de hoogte van de problematiek rondom bankrekeningen van toeval-Amerikanen. Ik hoop dat dit snel tot meer duidelijkheid leidt voor de banken, om op deze manier tot een definitieve oplossing te komen voor de problematiek rondom het sluiten van bankrekeningen. Ik zal daarom bij het EU-voorzitterschap blijven aandringen op voortgang op dit dossier. Zodra daar sprake van is zullen de Staatssecretaris en ik uw Kamer hierover inlichten.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra